



Statsforvalteren  
i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmärkku  
stáhtahálddašeaddji  
Tromssan ja Finmarkun  
staatinhallittija



NVE



POLITIET



# Samordnet kommunikasjonsplan for fjellskred i Troms

# 1.0 INNLEDNING

## 1.1 FORMÅL

Formålet med kommunikasjonsplanen er å sikre en felles strategi for kommunikasjon om fjellskred både i en normalsituasjon og i forbindelse med fjellskredhendelse. Hvordan befolkningen og beredskapsaktører skal varsles i forbindelse med endring av farenivå for fjellskred er beskrevet i Regional beredskapsplan for fjellskred i Troms, og vil dermed ikke beskrives nærmere i kommunikasjonsplanen.

## 1.2 BAKGRUNN

Fjellskred er en naturfare som inntreffer svært sjeldent, men som kan få katastrofale konsekvenser for liv og helse, miljø, bebyggelse, infrastruktur og næringsliv. I Nord-Troms er det flere ustabile fjellpartier som er under kontinuerlig overvåking, og hvor det er implementert overvåkings- og varslingsrutiner og planer for evakuering for å sikre at liv og helse blir ivaretatt.

Som følge av overvåking av fjellpartier kan man varsle skredet i god tid før hendelsen inntreffer. Det vil kunne være flere år med endring i såkalt farenivå (GRØNN, GUL, ORANSJE, RØDT), avhengig av hvordan bevegelsene i fjellet utvikler seg. I denne perioden er det viktig at innbyggerne, næringslivet og beredskapsaktørene er informert om utviklingen og har gode muligheter for å kommunisere med kommunene, statlige myndigheter og relevante fagetater.



### Beredskapsprinsippene

Det er fire grunnleggende prinsipper for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Disse prinsippene gjelder også for risiko- og krisekommunikasjon.

**Ansvarsprinsippet** innebærer at den organisasjon som har ansvar for et fagområde i en normalsituasjon, også har ansvaret for nødvendige beredskapsforberedelser og for å håndtere ekstraordinære hendelser på området. Det betyr at myndigheten som har ansvar for krisehåndteringen, også har ansvar for krisekommunikasjonen.

**Likhetsprinsippet** betyr at den organisasjon man opererer med under kriser i utgangspunktet skal være mest mulig lik den organisasjon man har til daglig.

**Nærhetsprinsippet** betyr at kriser organisatorisk skal håndteres på lavest mulige nivå.

**Samvirkeprinsippet** betyr at myndigheter, virksomheter eller etater har et selvstendig ansvar for å sikre et best mulig samvirke med relevante aktører og virksomheter i arbeidet med forebygging, beredskap og krisehåndtering.

### 1.3 SAMMENHENG MED ANDRE PLANER

Samordnet kommunikasjonsplan for fjellskred i Nord-Troms er utarbeidet i tråd med Regional beredskapsplan for fjellskred i Troms og Nasjonal beredskapsplan for fjellskred. Planen er utarbeidet av representanter fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark, NVE, politiet og de berørte kommunene i fylket.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har et særskilt ansvar for å vedlikeholde kommunikasjonsplanen.

Beredskapsaktørene som har et ansvar for håndtering av fjellskred, skal påse at planen er samordnet med egne kommunikasjonsplaner.

### 1.4 INTERESSENER/MÅLGRUPPER

Interessenter/målgruppe for planen er primært alle aktører som vil kunne ha en rolle i håndtering av en fjellskredhendelse. Sekundært innbyggere og befolkning generelt.

- Beredskapsaktører med ansvar for fjellskredberedskap har behov for felles rammer for kommunikasjonsarbeidet for å kunne samordne eget planverk i tråd med dette.
- Næringslivet i regionen kan bli både direkte og indirekte berørt av fjellskredhendelse, og vil være en viktig målgruppe som spesielt kommunene må kommunisere med.
- Media er en viktig beredskapsaktør for formidling av informasjon, men også en viktig målgruppe for å motta informasjon, spesielt fra fagetater og kommuner.

Målgruppene har behov for å få korrekt og samordnet informasjon fra myndighetene om fjellskred. Det vil også være behov for å kunne kommunisere *med* kommunene og relevante beredskapsaktører.

### 1.5 REVISJONSHISTORIKK OG ANSVAR FOR OPPDATERING

Samvirkeaktørene har selv ansvar for å planlegge egne kommunikasjons tiltak. Samordnet kommunikasjonsplan for fjellskred i Troms er et felles ansvar for samvirkeaktørene med ansvar for fjellskredberedskap. Statsforvalteren har et særskilt ansvar for å følge opp at kommunikasjonsplanen er oppdatert.

<b>Versjon</b>	<b>Dato</b>	<b>Kommentar</b>
1.0	2024-09-19	Endelig versjon.

## 2.0 RISIKO- OG KRISEKOMMUNIKASJON

Risiko handler om hva som kan skje i fremtiden og er derfor forbundet med usikkerhet. Usikkerheten knytter seg til om en bestemt uønsket hendelse vil inntreffe og hva konsekvensene av denne hendelsen vil bli.<sup>1</sup>

Fra et myndighetsperspektiv handler risikokommunikasjon<sup>2</sup> om, ut fra tilgjengelig kunnskap, å gi folk en innsikt slik at de kan foreta sine vurderinger og beslutninger<sup>3</sup>. Formålet med risikokommunikasjon er med andre ord å gi folk muligheten til å ta informerte valg.

Krisekommunikasjon er kommunikasjon med befolkningen, medier og egne ansatte ved uønskede hendelser.<sup>4</sup>

I planen brukes begrepet kommunikasjon som en samlet betegnelse på risiko- og krisekommunikasjon.

### 2.1 GRUNNPRINSIPPER FOR KOMMUNIKASJON

Kommunikasjonen beredskapsaktørene har med omverden og seg imellom skal være basert på noen prinsipper for kommunikasjon.

**Åpenhet** - Vi skal være åpen i vår kommunikasjon, for vi tror åpenhet bygger tillit. Det betyr blant annet at vi skal være åpne om usikkerhet og ærlige om hva vi ikke vet.

**Nå alle** – Vi skal etterstrebe at informasjonen er tilgjengelig og forståelig for målgruppene. Vi skal bruke et språk som er tydelig og forståelig. Vi skal velge kommunikasjonskanaler som er relevante for målgruppene. Vi vurderer hvilken informasjon vi skal oversette til andre språk og vi skal huske på universell utforming.

**Aktiv** - Vi skal aktivt og i tide gi informasjon, selv om den ikke er utfyllende, for vi vet at for lite informasjon kan skape utrygghet og åpne for rykter og spekulasjoner. Vi oppdaterer informasjon så snart ny informasjon finnes. Vi gir også informasjon når det ikke er noe nytt å melde. Vi skal kommunisere råd og tiltak på en enkel og tydelig måte og forteller hvor lenge vi forventer at rådene/tiltakene er aktuelle.

**Samordnet** – Kommunikasjonen skal være enhetlig og samordnet. Vi skal koordinere budskapene med hverandre når det er nødvendig.

---

<sup>1</sup> DSB 2019: Analyse av krisescenarioer

<sup>2</sup> Verdens helseorganisasjon (WHO) definerer risikokommunikasjon som utveksling av informasjon, råd og meninger mellom eksperter/myndighetspersoner og folk som er utsatt for en trussel.

<sup>3</sup> Terje Aven & Ortwin Renn 2010: Risk Management and Governance

<sup>4</sup> DSB (2021): Veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt, versjon 2.



## 3.0 ORGANISERING AV KOMMUNIKASJONSARBEIDET (PÅ STRATEGISK NIVÅ)

Ansvarsprinsippet gjelder for kommunikasjon i fjellskredberedskapen. Overordnet vil følgende være førende:

- Kommunene er primær informasjonskilde for innbyggere og besøkende i kommunen
- Politiet har ansvar for kommunikasjon i hendelseshåndtering
- Alle aktører har ansvar for å produsere og distribuere informasjon for eget ansvarsområde, samt planlegge for kommunikasjonstiltak i de ulike farenivåene
- Statsforvalteren har ansvar for å legge til rette for deling av situasjonsbildet, samt koordinere støtte til kommunene

### 3.1 PRESENTASJON AV BEREDSKAPSAKTØRENE MED ANSVAR FOR KOMMUNIKASJON

#### KOMMUNENE

*Ansvar:* Kommunen skal ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet, og arbeide helhetlig og systematisk på tvers av sektorer i kommunen med å redusere risiko for tap av liv og helse, miljø og materielle verdier. Kommunen har ansvaret for å ivareta egen befolkning og den befolkning som på dette tidspunktet oppholder seg i kommunen.

*Rolle:* Kommunen er lokal myndighet, med spesielt ansvar for informasjon til egen befolkning, samt vedlikehold av eget planverk.

*Kommunikasjonsarbeid:* Ordfører har vanligvis ansvaret for informasjon til publikum, og kommunedirektør er leder for kriseledelsen. Kommunene skal ha rutiner for hvordan kommunikasjonsarbeidet skal gjennomføres i tråd med kommunikasjonsplanen.

*Egne målgrupper/samarbeidsaktører:* Kommunenes primære målgruppe er innbyggerne, deretter næringslivet, de øvrige beredskapsaktørene og media. Statsforvalteren er en viktig aktør for samordning av aktørene og å bidra til en felles situasjonsforståelse.

#### POLITIET

*Ansvar:* Politiet koordinerer informasjon om hendelsen, om innsatsen og hvordan folk skal forholde seg, avhengig av faregrad/nivå. I rollen som LRS (lokal redningsentral) er det politiet som har ansvaret for å koordinere informasjon knyttet til fakta om selve redningsinnsatsen, om varsling og om hvordan befolkningen skal forholde seg.

På Rødt farenivå har politiet ansvar for å iverksette, håndheve og oppheve evakuering, og kommunikasjon rundt dette. For berørte som skal evakueres kan politiet bistå med overordnede føringer og henvisninger til kommunenes informasjonstjenester. Politiet kan ikke være publikumskontakt overfor innbyggere som skal eller har blitt evakuert.

*Rolle:* Leder LRS har ansvar for ekstern kommunikasjon og mediehåndtering på operasjonelt og taktisk nivå.

*Kommunikasjonsarbeid:* Politiets publikumsrettede kommunikasjon om en pågående hendelse skal bidra til å skape forståelse for situasjonen og omstendighetene. Den skal omfatte råd om risikofaktorer og tydelig veiledning om hvor publikum kan finne informasjon. Den skal dessuten bidra til å berolige publikum gjennom å redusere frykt og usikkerhet, og styrke hver enkelt evne til å mestre situasjonen<sup>5</sup>.

Operasjonslederen og innsatslederen har ansvar for ekstern kommunikasjon og mediehåndtering på operasjonelt og taktisk nivå. Når stab er etablert, har stabssjefen det øverste ansvaret på operasjonelt nivå, og kan eventuelt utpeke egen talsperson.

Politiet kan varsle befolkning gjennom [politiet.no/X/pressemelding](https://www.politiet.no/X/pressemelding).

Politiet kan sende ut nødvarsel til befolkning i relevante områder. Det gjøres av operasjonssentralen. Politiet kan også utløse sivilforsvarets varslingsanlegg. Det gjøres av operasjonssentralen. Politiet gjennomfører pressekonferanser på innsatssted eller i koordinert form ved politihuset, med mulighet for samarbeidsaktører å delta. Politiet bør samordne kommunikasjonsarbeidet sitt med andre beredskapsaktører som også har ansvar for å håndtere og informere om situasjonen.

*Egne målgrupper/samarbeidsaktører:* Målgruppene for politiets kommunikasjon kan deles inn i tre interessentgrupper:

- de som er involvert, enten som direkte berørt eller pårørende
- publikum og samfunnet
- nettverket av samvirkeaktører og virksomheter med ansvar for å håndtere hendelsen

## **NVE**

*Ansvar:* NVE har ansvaret for overvåking og varsling av farenivå for fjellskred.

*Rolle:* NVE overvåker og varsler om endring i farenivå for fjellskred.

*Kommunikasjonsarbeid:* NVE publiserer rapporter på hjemmesiden om det faglige grunnlaget og egenskaper ved de enkelte fjellpartiene. Det faglige omkring fjellpartiet (bevegelser i fjellpartier og når et skred nærmer seg) vil bli kommunisert ut. NVE sender ut varsel om endret farenivå og kommuniserer det faglige med skredovervåking og varsling i tråd med Regional beredskapsplan for fjellskred og Nasjonal beredskapsplan for fjellskred.

*Egne målgrupper/samarbeidsaktører:* NVE samarbeider med flere aktører. En viktig målgruppe i kommunikasjonsarbeidet er kommuner, politi, Statsforvalteren og innbyggere i skredutsatte områder.

---

<sup>5</sup> PBS 12.3.2

## **STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK**

*Ansvar:* Under kriser har Statsforvalteren en tilrettelegger- og støttefunksjon. Statsforvalteren leder Fylkesberedskapsrådet og har ansvar for samordning av beredskapsaktørene på strategisk nivå.

*Rolle:* Statsforvalteren er statens representant i fylket, og er bindeleddet mellom lokale og sentrale myndigheter.

*Kommunikasjonsarbeid:* Kjernen i kommunikasjonsarbeidet hos Statsforvalteren er samordningsrollen. I fjellskredberedskap vil Statsforvalteren bidra til et samordnet situasjonsbilde og støtte med koordinering av ressurser og materiell. Kommunikasjonsarbeidet vil foregå både mellom samvirkeaktørene, kommunene og med sentrale myndigheter.

*Egne målgrupper/samarbeidsaktører:* Fylkesberedskapsrådet er en viktig arena for samordning av informasjon og kommunikasjonsplaner. Det er opprettet et eget nettverk for krisekommunikasjon med medlemmer i Fylkesberedskapsrådet som skal effektivisere arbeidet med kommunikasjon i større uønskede hendelser.

## **ØVRIGE BEREDSKAPSAKTØRER**

I tråd med ansvarsprinsippet har alle beredskapsaktører ansvar for kommunikasjon innenfor sitt daglige ansvarsområde. I fjellskredberedskapen er det størst belastning på kommunene, NVE og politiet i kommunikasjonsarbeidet. Øvrige aktører vil kunne bistå i felles kommunikasjonsiltak ved behov, da enten i direkte samarbeid med andre aktører eller koordinert av Statsforvalteren.

## 3.2 RESSURSER OG VERKTØY TIL KOMMUNIKASJON

*Nasjonal beredskapsplan for fjellskred* gir retningslinjer for kommunikasjonsarbeidet knyttet til de ulike farenivåene. Etablering av et informasjons- og mediesenter er et av tiltakene på gul beredskap<sup>6</sup>. Den teknologiske utviklingen de siste årene, med blant annet økt bruk av mobile plattformer, gir grunn til å tro at behovet for et permanent felles mediasenter med kontorfasiliteter er begrenset. Kommunene må likevel ha planer for alternative lokaliteter som kan brukes til pressekonferanser og benyttes av media i perioder hvis behov.

Statsforvalteren kan bistå med koordinering av informasjonstiltak og ressurser der det er behov. Dette kan eksempelvis være akkreditering og poolordninger.

Nettverk for krisekommunikasjon ledes av Statsforvalteren og er en støttefunksjon for beredskapsaktørenes kommunikasjonsarbeid, i tillegg til en arena for produksjon av helhetlig situasjonsbilde. Alle medlemmene av kommunikasjonsnettverket har ansvar for å produsere og distribuere informasjon for eget ansvarsområde. Statsforvalteren har et særskilt ansvar for å legge til rette for at informasjonsbildet er samordnet og tilgjengelig for berørte aktører.

Beredskapsaktørene må sikre at de har et planverk som ivaretar deres informasjonsansvar overfor publikum, media og andre beredskapsaktører. Momenter som bør tas med i betraktning når budskap til media og publikum skal utformes, er blant andre grunnlag for panikk, angst og uro i befolkningen, næringsinteresser og omdømme, ryktespredning hvis informasjon er uklar eller motstridende, feilinformasjon eller desinformasjon fra andre kilder, og mistillit til informasjonen som kommer fra myndighetene.

Nedenfor gis det noen kulepunkter som bør inngå i eget planarbeid.

- Hvilke ressurser har den enkelte aktør med tanke på publisering, personell og kompetanse
- Hvilke verktøy/kommunikasjonskanaler har man – og hvilke bruker man for å sikre at målgruppene nås?
- Finnes det en plan for å øke innsatsen/sikre kontinuitet i tilfeller der hendelse trekker ut i tid?
- Hvor kan pressekonferanser gjennomføres?
- Finnes det egnede og trygge utsiktspunkt som media kan bruke til å dokumentere en hendelse – og må det i så fall tilrettelegges?
- Hva vil være de største utfordringene – og hvordan håndteres/minimeres de?
- Hvem kan vi spille på?

---

<sup>6</sup> Nasjonal beredskapsplan for fjellskred (2015), kapittel 4.3



## 4.0 TILTAK I DE ULIKE FARENIVÅENE

Kommunikasjonen må tilpasses de ulike farenivåene. I dette kapittelet beskrives hva de enkelte aktørene særlig bør prioritere i sitt kommunikasjonsarbeid.

Tabell 1: Tabell som beskriver de ulike farenivåene i fjellskredberedskap

Farenivå	Beskrivelse
	Nivået innebærer at fjellet er stabilt med normal sesongvariasjon. Hovedaktivitetene er overvåking, beredskapsplanlegging og øving.
	Nivået innebærer økt bevegelse i fjellet, utover sesongvariasjon. Hovedaktivitetene er intensivert overvåking, gjennomgang av planverk, aktivering av samordningsforaene, forberedelse av komplekse tiltak og informasjonstiltak.
	Nivået innebærer akselererende bevegelse i fjellet. Hovedaktivitetene er intensivert beredskap, flytting av sårbare objekter og reduksjon av aktivitet og ferdsel.
	Nivået innebærer at skredet er nært forestående eller har nylig gått. Hovedaktivitetene er evakuering, redning og reetablering av overvåking etter skredet er gått.

Tabell 2: Tabellen viser overordnet rollen til beredskapsaktørene innen kommunikasjon i de ulike farenivåene

Aktørene	Grønt farenivå	Gult farenivå	Oransje farenivå	Rødt farenivå
	<i>Risikokommunikasjon</i>	<i>Risikokommunikasjon</i>	<i>Risikokommunikasjon</i>	<i>Krisekommunikasjon</i>
NVE	NVE er fagetat og er ansvarlig for kunnskapsgrunnlaget. På grønt farenivå skal det være åpenhet mellom fagetaten og hovedaktørene om endringer i overvåkingsdata som kan få konsekvenser for beredskapen. Dette kan være behov for nye beregninger, rapporter og lignende. NVE bør også stille seg disponibel for å delta i kommunale informasjonstiltak.	NVE som fagetatet skal være tidlig ute med informasjon til hovedaktørene om planlagt endring i farenivå og stille seg disponibel for kommunale kommunikasjonstiltak. NVE bør også sørge for å gjøre oppdatert informasjon tilgjengelig for beredskapsaktører og befolkning på en hensiktsmessig måte, slik som informasjonsportaler som kan henvises til fra kommunale informasjonskanaler.	NVE som fagetat skal være tidlig ute med informasjon til hovedaktørene om planlagt endring i farenivå og stille seg disponibel for kommunale kommunikasjonstiltak. NVE må forberede seg på å være mer synlig i media.	NVE må forberede seg på å være synlig i media over tid, både for å bistå politiet og kommunene i sine kommunikasjonstiltak.

Aktørene	Grønt farenivå	Gult farenivå	Oransje farenivå	Rødt farenivå
Statsforvalteren	<p>Statsforvalteren vil, i tråd med sin samordningsrolle, bidra til at alle beredskapsaktørene har et felles situasjonsbilde. Dette skal sikres gjennom et felles planverk, regelmessige møter og øvelser med beredskapsaktørene.</p>	<p>Statsforvalteren vil invitere relevante aktører inn til samordningsmøter for å dele situasjonsbildet. Her vil det være naturlig å vurdere å trekke inn aktører fra forsikringsbransjen og andre som kan svare ut aktuelle problemstillinger.</p> <p>Statsforvalteren vil være pådriver for å sikre at alle beredskapsaktørene har oppdaterte planer for kommunikasjon.</p> <p>Statsforvalteren vil utarbeide situasjonsrapporter som deles med relevante aktører.</p> <p>Loggverktøy vil være en viktig kilde til deling av informasjon mellom samvirkeaktørene og sentrale myndigheter.</p>	<p>Statsforvalteren vil ha regelmessige møter med kommunene og Fylkesberedskapsrådet for å dele informasjon, men også med mål om å vurdere behov for å samordne informasjonstiltak på tvers av sektorer.</p> <p>Nettverk for krisekommunikasjon vil kunne etableres for å støtte kommunene og beredskapsaktørene.</p>	<p>Statsforvalteren vil ha regelmessige møter med kommunene og Fylkesberedskapsrådet for å dele informasjon og effektivt etablere situasjonsbildet.</p> <p>Nettverk for krisekommunikasjon vil kunne støtte kommunene og beredskapsaktørene med koordineringsoppgaver som går ut over hva en kommune bør håndtere, eksempelvis akkreditering, poolordning for nasjonale og lokale medier.</p>

Aktørene	Grønt farenivå	Gult farenivå	Oransje farenivå	Rødt farenivå
Politiet	Politiet skal bistå i arbeidet med felles planverk og sikre at egne operative planer er oppdaterte.	Politiet vil fortløpende kommunisere iht. operative rutiner hvis det oppstår situasjoner som krever innsats, eksempelvis steinsprang på veg.	Politiet vil fortløpende kommunisere iht. operative rutiner hvis det oppstår situasjoner som krever innsats, eksempelvis steinsprang på veg. Politiet må forberede seg på å bistå i kommunikasjonsarbeidet sammen med kommuner i forbindelse med flytting av personer og forberedelser til evakuering.	Politiet vil håndtere media og svare ut spørsmål om evakuering i tråd med operative rutiner. Politiet må planlegge for hvordan ivareta medias behov under hendelsen, for eksempel med følgetjeneste i evakueringssonen for grupper hvis NVE anser det som trygt. Det er naturlig at NVE må svare på skredfaglige spørsmål, og at politiet kan henvise til NVE i slike tilfeller.

Aktørene	Grønt farenivå	Gult farenivå	Oransje farenivå	Rødt farenivå
Kommunene	<p>I tråd med ansvarsprinsippet er kommunene ansvarlige for å informere innbyggerne sine om fjellskred. Kommunen må selv vurdere hvilken strategi som er mest hensiktsmessig, både med tanke på hyppighet og kommunikasjonsform.</p>	<p>Kommunene må i samarbeid med NVE informere sine innbyggere om situasjonen og planlagte tiltak. Aktuelle informasjonskanaler er folkemøter, sosiale medier, tradisjonelle medier og kommunens nettsider. Kommunene bør sikre at informasjonen ut til innbyggerne er korrekt, tidlig og samordnet. Kvalitetssikring av kommunale kommunikasjonsplaner bør gjennomføres.</p>	<p>Kommunene må planlegge for hyppigere møter med innbyggerne og gjøre oppdatert informasjon fra fagmyndighet tilgjengelig gjennom sine kommunikasjonskanaler.</p> <p>Det er spesielt viktig å nå alle innbyggerne, da det trolig blir iverksatt komplekse tiltak i denne fasen. Befolkningsvarsling kan være alternativ for å synliggjøre at ny informasjon er gjort tilgjengelig i andre kanaler.</p> <p>Det er viktig å få fram hvordan de sårbare gruppene og funksjonene skal ivaretas og hvordan den øvrige delen av befolkningen skal ivaretas.</p>	<p>Kommunene må planlegge for hvordan kommunikasjonstjenesten skal driftes mens området er evakuert. Kommunene må planlegge for at det blir betydelig pågang fra media og innbyggere.</p>